

**ŽMONIŲ SU NEGALIA TEISIŲ STEBĖSENOS KOMISIJA
PRIE LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIAUS TARNYBOS**

**2020 M. LAPKRIČIO 10 D. POSĖDŽIO
PROTOKOLAS**

2020-11-13 Nr. *NKP-16*

Vilnius

Posėdis vyko 2020 m. lapkričio 10 d., 11.00 – 13.30 val., Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (Gedimino pr. 11, Vilnius) nuotoliniu būdu Zoom platformoje.

Dalyvavo: Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisijos prie Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos (toliau – Komisija) nariai: Kristina Dūdonytė, Dalia Mikalauskaitė, Vytautas Pivoras ir Dovilė Juodkaitė, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos atstovas Vytis Muliolis.

DARBOTVARKĖ:

1. 2020 m. lapkričio 10 d. Komisijos posėdžio sekretoriaus išrinkimas;
2. Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisijos susitikimas su nevyriausybinių organizacijų atstovais.

i. **SVARSTYTA.** D. Juodkaitės išrinkimas 2020 m. lapkričio 10 d. Komisijos posėdžio sekretore.

NUTARTA. Pritarti (bendru sutarimu).

2. Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisijos susitikimas su nevyriausybinių organizacijų atstovais.

Dėl Komisijos susitikimo su NVO buvo kalbama nuo pavasario, bet dėl COVID pandemijos tokio susitikimo nebuvo įmanoma suorganizuoti fiziškai, todėl šis susitikimas organizuojamas nuotoliniu būdu. Susitikime dalyvauja 22 dalyviai - įvairių negalios organizacijų bei asociacijų atstovai. Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisijos pirmininkė pradėdama posėdį paprašė visų dalyvaujančių prisistatyti.

Komisijos pirmininkė pristatė veikimo pagrindą, t.y. Lygių galimybių įstatymo pakeitimus dėl Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos mechanizmo stebėsenos įkūrimo, įsteigiant Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisiją. Toliau Pirmininkė pristatė Komisijos nuveiktus darbus, teiktus įstatyminius pasiūlymus, kitas iniciatyvas.

Susitikimo dalyviai pateikė klausimus – ar Komisijos planuojamų tyrimų metodologija (t.y. klausimynai) ir Komiteto bendrieji komentarai, kurie buvo išversti į lietuvių k., bus pritaikyti gestų kalba.

Atsakė Komisijos narys V. Pivoras – kad Bendrieji komentarai nėra išversti į gestų kalbą, tačiau tai Vyriausybės prievolė ir įsipareigojimas. Tokio vertimo nėra nei į lengvai suprantamą kalbą, nei Brailio raštu.

Susitikimo dalyviai domėjosi dėl Komisijos veikloje iškilusių didžiausių iššūkių – atsakyta, kad labai didelių kaip ir nėra, tik politinės valios stoka trukdo Komisijos stipriai ir efektyviai veiklai.

Susitikimo dalyviai turėjo klausimų dėl Komisijos veiklos finansavimo – ar įkurtai Komisijai buvo suplanuotas tinkamas biudžetas.

Atsakė V. Muliūolis – 2020 m. buvo suplanuotas biudžetas, kuriam Seimo komitetuose buvo pritarta, tačiau Vyriausybėje formuojant galutinį biudžetą jis nebuvo skirtas.

Klausta dėl Komisijos metinių pasiekimų – nurodyti įstatymų pakeitimai, rekomendacijos dėl LR Socialinių paslaugų katalogo tobulinimo bei kt.

Organizacijų atstovai domėjosi: ar yra metinis Komisijos planas, kaip planuojamas darbas, ar yra išskirti prioritetai: įstatymų stebėseną, reagavimas į ad hoc išskylančius iššūkius. Gal reikėtų pirmiausia susitvarkyti su savo darbo sąlygomis, t.y. Lygių galimybių įstatymo veikimas (kuris šiuo metu yra pažeidžiamas dėl Komisijos narių trūkumo, finansavimo ir t.t.).

Pavadootoja D. Mikalauskaitė atsakė dėl einamųjų darbų ir planų: COVID pandemijos karantino metu (kovo-birželio mėn.) išryškėjo nauji šeimų, auginančių asmenis su negalia iššūkiai ir kasdieninio gyvenimo pokyčiai. Reaguodama į tai, Komisija užsakė tyrimą dėl asmens su negalia šeimos patirčių pandemijos metu (kiekybinis ir kokybinis tyrimas planuojamas 2020 m.); Komisija, žinodama apie esančias žmonių su negalia problemas tęsiniam mokymo(si) procese, taip pat yra užsakiusi parengti tyrimo dėl galimybių dalyvauti mokymosi visą gyvenimą srityje metodologiją (tyrimas planuojamas 2020-2021 metams); 2019 m., Komisija pastebėjusi, kad globos namų pertvarkos procesas vykdomas prieštaraujant Konvencijai, teikė rekomendacijas valdžios įstaigoms ir kt..

Susitikime dalyviai domėjosi: kaip Komisija priima sprendimus, ar pasitelkiami ekspertai, ar konsultuojamasi su NVO dėl, Konvencijos nuostatų turinio aiškinimo ir Konvencijos interpretavimo įgyvendinimui Lietuvoje.

Susitikimo metu kilo diskusija dėl teisės aktų interpretavimo: ar turėtų būti interpretuojama pagal negalias, ar pagal valstybės galimybes ar pagal sąlygas, kuriose yra žmogus.

Susitikimo dalyvė pažymėjo, kad Konvencija yra teisės aktas ir nelabai įsivaizduoja, kaip galima būtų ją įvairiai interpretuoti. D. Mikalauskaitė papildė, kad Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencija, pagal Vienos konvenciją, yra ratifikavusioje valstybėje – įpareigojanti tarptautinių teisės normų sutartis.

Kai kurie susitikimo dalyviai kėlė klausimus dėl Komisijos vidinių iššūkių ir/ar nesutarimų.

Komisijos narė D. Juodkaitė atsakė, kad Komisijos darbe tarp narių būna diskusijų ir nesutarimų dėl svarstomų klausimų, dėl galutinių pozicijų, kuriuos stengiamasi išsiaiškinti Komisijos posėdžių metu. Tačiau sprendimai dėl pozicijų turinio priimami vadovaujantis Konvencijos nuostatomis ir Komiteto rekomendacijomis. Komisijos darbui trūksta techninės pagalbos iš LGKT, pvz. Komisijos nariai turi užtikrinti sekretoriaus funkciją posėdžiuose. Be to, Komisija vis dar nėra įtvirtinusi savo pozicijų, bet tam reikia laiko ir įdirbio, nes pripažinimas neateina savaime.

Organizacijų atstovai klausė dėl turinio dalykų, ar Komisija ieško sprendimų, kompromisų su tikslinėmis NVO, dėl tikslinių Konvencijos nuostatų ir straipsnių.

Susitikime papildomai buvo pasisakyta dėl gestų kalbos nebuvimo komercinėse televizijose ir kitose viešojo gyvenimo srityse, kas neužtikrina klausos negalia turintiems asmenims informacijos prieinamumo.

Susitikimo metu buvo pristatyta prezentacija dėl pagalbos paslaugų bei medikamentinio ir/ar priverstinio gydymo keliamų pagrindinių iššūkių, susijusių su autizmo spektrą turinčiais vaikais/suaugusiais asmenimis ir šeimomis.

D. Mikalauskaitė pažymėjo, kad pastaruoju laikotarpiu labai didelis dėmesys skiriamas globos namų (kur gyvena apie 6000 asmenų) pertvarkos projektams, tačiau nėra rūpesčio dėl pagalbų tiems asmenims su negalia bei jų šeimoms, kurie gyvena ir gyvena atviroje visuomenėje – nors šiandien tai yra apie 250 tūkst. asmenų su negalia, kuriems, jų įmanomą savarankiškumą su individualiomis pagalbomis, užtikrinti priversti šeimos nariai.

K. Dūdonytė dar akcentavo, kad pagal JT Neįgaliųjų teisių komiteto pastabas (išaiškinimus) – žmogaus su negalia savarankiško gyvenimo esmė tame, kad žmogus turėtų galimybę pasirinkti su kuo ir kur gyventi bei kaip tvarkytis savo gyvenime.

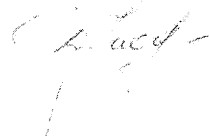
Susitikimo metu paliestos aktualios temos, kurios nebuvo išdiskutuotos, todėl nutarta rengti papildomą susitikimą su NVO, aptarti Komisijos Kokios būtų bendradarbiavimo su NVO galimybės/kryptys.

Komisijos pirmininkė

Kristina Dūdonytė

Komisijos sekretorė

Dovilė Juodkaitė